

Alternatif Tıp Tedavisi Görmüş Olan Hastaların Alternatif Tıp Kavramına Metaforik Bakış Açıları

Metaphorical Perspectives Of Patients Who Have Received Alternative Medicine Treatment To The Concept Of Alternative Medicine

İsmet KOCAMAZ ¹ , Emrah KILIÇ ² , Gökhan BAK ³ , Yunus Emre ÖZDEMİR ⁴

Ayhan SARIKOÇ ⁵ , İnanet SARIKOÇ ⁶

¹ Akse Silah İhracat Müdürü, Konya/Türkiye

² Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Mezunlu, İstanbul/Türkiye

³ Dr.; Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İngilizce İşletme Doktora Programı Öğrencisi, Adana/Türkiye (Corresponding Author)

⁴⁻⁵⁻⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, Bahçeşehir İlkokulu, Sınıf Öğretmeni, Adana/Türkiye

ÖZET

Yüzyıllardır ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye farklılıklar göstererek, geniş bir kullanım alanını kapsayan Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp (TAT) uygulamaları, günümüzde de sıkça tedavi yöntemi olarak kullanılmaktadır. Alternatif tıp tedavisi alan hastaların tedavi sonrası düşünceleri de bu tedavi yöntemini kullanmayı düşünenlere yol gösterici olacağı aşikardır. Kartopu örnekleme yöntemiyle ulaşılan 50 katılımcının alternatif tıp kavramına bakış açıları metaforlar aracılığıyla bu araştırmayla incelenmiştir. Katılımcıların ürettiği 14 metafor 6 kategori altında toplanarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Alternatif tıp denince akla ağrıları azaltan, enerji veren, psikolojik açıdan rahatlatan, kan dolaşımını hızlandıran, hastalıkların oluşumunu engelleyen, bağışıklık sistemini destekleyen bir kavram geldiği metaforlarla vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alternatif Tıp Uygulamaları, Metafor, Olgu bilim.

ABSTRACT

Complementary and Alternative Medicine (CAM) applications, which cover a wide area of use, differing from country to country and region to region for centuries, are frequently used as a treatment method today. It is obvious that the post-treatment thoughts of patients who receive alternative medicine treatment will also guide those who consider using this treatment method. The perspectives of 50 participants, reached by the snowball sampling method, on the concept of alternative medicine were examined in this research through metaphors. 14 metaphors produced by the participants were collected under 6 categories and subjected to content analysis. When it comes to alternative medicine, it is emphasized with metaphors that a concept that reduces pain, gives energy, relaxes psychologically, accelerates blood circulation, prevents the formation of diseases, and supports the immune system.

Keywords: Alternative Medicine Applications, Metaphor, Phenomenology.

1. GİRİŞ

Günümüzde birçok hasta alternatif tıp tedavi yöntemlerine farklı sebeplerle başvurmaktadır. “Tamamlayıcı ve alternatif tıp (TAT) uygulamaları hastalar tarafından konvansiyonel tedavilere ek olarak ya da bu tedaviler yerine kullanılan birçok yöntemi ve tedavileri ifade etmektedir” (Göker vd., 2015: 32). Alternatif tıp yöntemleri farklı yaklaşımlar için de tercih edilmektedir. “Alternatif veya tamamlayıcı tıp yöntemleri aynı zamanda hastanın, inanç, duygu ve tercihlerine empatik yaklaşımları nedeniyle tedavi etkinliğine inanılmış yaklaşımlardır” (Aslan, 2016: 365).

İnsan sağlığına önemli ölçüde katkılar sağlayan TAT uygulamaları birçok ülkede uygulanmaktadır. “Ülkeden ülkeye veya bölgeden bölgeye göre değişen bitkisel ya da hayvansal ürünlerle tedavilerin veya bazı uygulamaların yer aldığı geniş bir yelpazeyi kapsayan geleneksel tıp, özellikle toplumsal düzeyde sağlık hizmeti veren uygulayıcılar tarafından yüzlerce yıldır kullanılmaktadır” (Oral vd., 2016:75-76).

Tamamlayıcı ve alternatif tıp (TAT), masaj refleksoloji, aromaterapi, terapötik dokunma, akupunktur gibi birçok tedavi yöntemlerini kapsamaktadır (Aktaş, 2017: 56).

Tamamlayıcı ve alternatif tıp (TAT) uygulamaları kapsamında birçok araştırma yapılmıştır. Gerek sağlık personeli, gerekse hastaların görüşlerinin alındığı çalışmalarda tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamalarına karşı tutumlarının yanı sıra önemi üzerinde durulmuştur.

Bir araştırmada, dermatologların tamamlayıcı ve alternatif tıp (TAT) yöntemleri hakkında bilgi ve yaklaşımlarını değerlendirmek amacıyla 200 anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Bu anket yoluyla dermatologların TAT uygulamalarına bakış açıları incelenmiştir (Göker vd., 2015).

Başka bir çalışmada, aile sağlığı merkezine başvuran kişilerin geleneksel ve alternatif tedavi yöntemleri hakkındaki bilgi, tutum ve davranışları saptanmaya çalışılmıştır. 18 yaş ve üzeri 110 kişiye yüz yüze görüşme tekniği ile anket formu uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, bireylerin tamamına yakınının en az bir geleneksel/alternatif tedavi yöntemini duyduğu, yaklaşık üçte ikisinin de en az birini denediği görülmüştür (Oral vd., 2016).

297 Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik bölümü öğrencisine anket uygulamasının gerçekleştirildiği bir çalışmada ise, tamamlayıcı ve alternatif tıba karşı tutumlarının pozitif ve orta düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır (Aktaş, 2017).

İnsanların değerlerinin yanı sıra duygu ve düşüncelerinin araştırılmasında sıklıkla kullanılan metaforlar günümüzde birçok bilim alanının çalışma alanı haline gelmiştir. İnsanlar günlük hayatlarında da farkında olarak ya da olmayarak sandalyenin kolu, masanın ayağı gibi birçok metafor kullanmaktadır. Zihinsel imge, imaj, eğretileme ve mecaz gibi çeşitli terimler olarak da literatürde yer almaktadır (Yapıcıoğlu ve Korkmaz, 2019:400-402). “Metaforun tanımını yapmak gerekirse; metafor bilinmeyen herhangi bir şeyi bilinen herhangi bir şey açısından ifade etmek anlamına gelmektedir. Ayrıca metafor bilinmeyen anlamını, bilinenin araçları ile ortaya koyma olarak da ifade edilebilir” (Karamahmet, 2017:126).

Birçok kavrama ait metaforik bakış açılarının incelendiği çalışmalar vardır. Ortaokul-lise öğrencileri ile öğretmenlerinin kitap kavramına metaforik bakış açılarının incelendiği bir araştırmada; öğrencilerin 118 metafor öğretmenlerin ise 42 metafor geliştirdikleri görülmüştür (Arslan vd., 2019). 15-18 yaş aralığındaki 120 çocuğun müzik kavramına ilişkin metaforik algılarının incelendiği bir araştırmada, 42 metafor geliştirdikleri ve bu metaforların 8 kategori altında değerlendirildiği sonucuna varılmıştır (Bak vd., 2019). Hemşirelik öğrencilerinin yabancı dil olarak İngilizceye ilişkin metaforik algılarının incelendiği bir çalışmada, 66 öğrencinin 54 metafor ürettikleri ve bu metaforların 7 kategori altında değerlendirildiği görülmüştür (Teskereci vd., 2019).

İşe alım uzmanlarının kendi mesleklerine yönelik metaforik algılarının incelendiği bir çalışmada 6 kategori altında 19 metafor ürettikleri sonucuna varılmıştır (Bak vd., 2020). Kişisel satış personelinin mesleklerine ilişkin metaforik algılarının incelendiği diğer bir çalışmada ise 16 metafor 6 kategori altında değerlendirilmiş, kişisel satış personelinin pazarlamadaki önemi vurgulanmıştır (Bak, 2020). Gazeteci kavramına ilişkin metaforik bakış açılarının incelendiği bir araştırmada ise Basın İlan Kurumu’nda görevli personel ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, 5 kategori altında 29 metafor geliştirdikleri görülmüştür (Eşidir ve Bak, 2020). Bu araştırmalar da günden güne artmaktadır. İnsanların metaforik bakış açıları, kavramlar için neler düşündüklerinin bir nevi yansıması olarak görülmekte, olumlu ve olumsuz bakış açılarına göre değerlendirmeler yapılmaktadır.

Bu bağlamda bakıldığında alternatif tıp tedavisi görmüş kişilerin metaforik bakış açısıyla aslında bu tedavi için olumlu ya da olumsuz ne düşündüğü ortaya konulmakta, araştırma sonuçlarının bu tedavi yöntemini düşünenlere bir nevi yol haritası olacağı öngörülmektedir. Literatürde böyle bir çalışmanın olmadığı görülmüş literatüre yenilik katacağı değerlendirilerek araştırma yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İnsanların davranışlarının ve tutumlarının neden olduğunu anlamaya çalışan nitel araştırmalarla birlikte ortaya çıkan veriler çevreye, sürece ve algılara ilişkin değerlendirmelerde yol gösterici olmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011:24).

Nitel araştırma yöntemlerinden sıklıkla başvuru olgu bilim (fenomenoloji) yöntemi ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Fenomenoloji, dünyada var olan eğilimleri, olayları, algıları, tecrübeleri ortaya çıkarmak amacıyla uygun çalışma zeminini oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016:69).

Çalışmada ulaşılan katılımcılara iki bölümden oluşan anket uygulanmıştır. Birinci bölümde demografik özellikleri ikinci bölümde ise metaforik bakış açılarını ortaya çıkaracak bir soru yöneltilmiştir.

Katılımcıların verdiği cevapların analizi için de içerik analizi uygulanmıştır. “İçerik analizi, sosyal bilimcilerin ve özellikle iletişim araştırmaları alanında çalışan bilim adamlarının, medya mesajlarının içeriği üzerinde yaptıkları gözlemlerden çıkarımlar yapmak için oldukça sık kullandıkları biçimci bir araştırma tekniğidir ” (Stempel, 2003: 103).

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Tamamlayıcı ve Alternatif Tıp (TAT) uygulamalarının yüzyıllardır devam ettiği ve hastaların tedavi sürecinde sıkça kullanıldığı bilinmektedir. Araştırma ile alternatif tıp uygulamalarını kullanan hastaların bu uygulama hakkındaki görüşleri metaforik bakış açılarıyla incelenmiştir.

2.2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini alternatif tıp tedavisini kullanmış olan hastalar örneklemini ise kartopu örnekleme yöntemiyle araştırmaya gönüllü olarak katılan 50 katılımcı oluşturmaktadır.

Evreni oluşturan bireylere ulaşmanın zor olduğu durumlarda kartopu örnekleme yöntemi kullanılmaktadır. Bu araştırmada kartopu yöntemi ile örneklem oluşturulmuştur. Alternatif tıp yöntemiyle tedavi gören bir hastaya ulaşılmış, daha sonra ulaşılan hastanın referansı ile diğer katılımcılarla görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler Facebook hesabı üzerinden 10.10.2021-10.01.2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Tamamen gönüllülük esası üzerinden katılımcılara bilgi verilmiş, anket hakkında açıklamalar yapılmış, ankete cevap vermeyi kabul eden katılımcılarla araştırma sonuçlarıdır. 3. şahıslarla hiçbir şekilde bilgilerinin paylaşılmayacağı belirtilerek, 85 kişiye ulaşılmış, bu kişilerden olumlu ve geçerli yanıt alınan 50 kişinin cevapları araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir. Katılımcıların % 64.0’lık (32) oranda erkek, %% 28.0’lık (14) oranda 27-34 yaş aralığında, % 72.0’lık (36) oranda evli ve % 44.0’lık (22) oranda lise mezunu olduğu göze çarpmaktadır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Bilgiler	frekans	%
Cinsiyet		
Erkek	32	64.0
Kadın	18	36.0
Yaşı		
20-27	12	24.0
27-34	14	28.0
34-41	13	26.0
41 üzeri	11	22.0
Medeni Durum		
Evli	36	72.0
Bekâr	14	28.0
Eğitim Durumu		
Lise	22	44.0
Lisans	18	36.0
Yüksek Lisans	8	16.0
Doktora	2	4.0
TOPLAM	50	100.0

3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Çalışma kapsamında sosyal medya platformlarından Facebook üzerinden katılımcılarla görüşülmüş ve 2 bölümden oluşan anket uygulanmıştır. Birinci bölümde demografik özelliklerine yer verilmiş, ikinci bölümde tedavi olarak kendilerine uygulanan alternatif tıp kavramına metaforik bakış açısını ortaya çıkaracak bir soruya cevap vermeleri istenmiştir.

Katılımcılara “Alternatif tıp.....benzer/gibidir; çünkü.....” cümlesini yalnızca bir metafor ekleyerek tamamlamaları istenmiştir. Cümlede yer alan benzer/gibidir ifadesi ile metafor konusu ve metafor kaynağı arasında bağ kurmaları, çünkü ifadesi ile bu bağın mantıksal dayanağını açıklamaları istenmiştir (Saban, 2009).

Araştırmaya katılan 85 kişinin verdiği cevaplar incelenerek, geçerli yanıt alınan 50 kişinin cevapları araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar 3 elemanlı kodlama ile gösterilmiştir. İlk rakam katılımcının yaşını, ikinci harf cinsiyetini, üçüncü rakam ise katılımcının anketi doldurma sırasını ifade etmektedir. 26K21 olarak kodlanan katılımcının 26 yaşında, kadın ve 21. sırada ankete cevap verdiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılardan alınan veriler ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Daha sonra bu veriler kodlanarak kategorilerine ayrılmıştır. Her kategori altında metafor/metaforlar yer almaktadır. Kategorilerin altında yer alan metaforların ilgili kategoriyi temsil etme kontrolü de ilgili alan uzmanı 2 öğretim üyesi görüşü alınarak sağlanmıştır.

“Alternatif tıp” hakkında, katılımcılar tarafından 14 metafor üretilmiştir. Bu metaforlar tablolar halinde sunulurken analiz edilmiştir. Tablo 2’deki Alternatif tıp kavramına ilişkin üretilen metaforlara bakıldığında, en fazla % 12.0’lık (6) oranda Güneş metaforunun üretildiği göze çarpmaktadır.

Tablo 2: Alternatif Tıp Kavramına İlişkin Üretilen Metafor Bilgileri

Metafor Kodu	Metafor Adı	f	%	Metafor Kodu	Metafor Adı	f	%
1	Ağrı Kesici	4	8.0	8	Gıda	4	8.0
2	Anne Duası	3	6.0	9	Güneş	6	12.0
3	Aspirin	5	10.0	10	Lamba	3	6.0
4	Büyü	2	4.0	11	Psikolog	4	8.0
5	Dua	5	10.0	12	Sihirli Değnek	3	6.0
6	Doping	3	6.0	13	Su	3	6.0
7	Estetik doktoru	3	6.0	14	Yeşil Çay	2	4.0
TOPLAM						50	100.0

50 katılımcının verdiği cevaplar doğrultusunda üretilen metaforlar 6 kategori altında toplanmıştır. Tablo 3’de katılımcıların ürettiği metaforlar ve bunların kategorilerine göre dağılımı örneklerle gösterilmiştir.

Tablo 3: Metaforların Kategorilerine Göre Dağılımı

Kategori	Metaforu	Mantıksal Dayanağı/Gereççesi	Katılımcı
Ağrıları Azaltan	Ağrı Kesici	Ağrılarınız azalmakla kalmaz hemen kesilir.	27E3
	Dua	Tesirini hemen gösterir, ağrılarınız azalır.	21K50
Enerji Veren	Doping	Vücudunuzda anında etki verir, vücudunuza enerji yükler.	28K23
	Gıda	Kemik yapısını güçlendirir, enerji depolar, vücuda enerji verir.	24E7
	Güneş	Vücuda pozitif enerji yükler.	35E12
Psikolojik Olarak Rahatlatan	Estetik Doktoru	Size estetik bir görünüş verir, psikolojik açıdan sizi rahatlatır.	31K6
	Lamba	İnsanın yüzüne ışık tutar, psikolojik açıdan rahatlatır.	32K18
	Psikolog	İlk tanışmanızdan itibaren psikolojik olarak rahatlığa kavuşursunuz.	42K33
Kan Dolaşımını Hızlandıran	Aspirin	Kan dolaşımınızın hızlandığını hemen hissettirir.	38E42
Hastalıkların Oluşumunu Önleyen	Anne Duası	Virüsleri vücuttan uzaklaştırır, hastalık oluşumunu önler.	22E4
	Büyü	Birçok hastalığın oluşumunu mucizevi şekilde önler.	26K21
	Sihirli Değnek	Kronik hastalıklarınızın gitmesinin yanı sıra vücudunuza dokunduğu anda diğer hastalıkların oluşumunu da engeller.	33E36
Bağışıklık Sistemini Destekleyen	Su	Bağışıklık sistemini güçlendirir, vücudunuzdan akıp gider.	23E44
	Yeşil Çay	Bağışıklık sistemini destekler, güçlendirir, bağımlılık bile yapar.	45K17

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Alternatif tıp uygulamaları birçok ülkede geniş kullanım alanını kapsamakta ve bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Yüzyıllardır kullanılan bu yöntem günümüzde de sıkça kullanılan bir tedavi yöntemidir. Bu tedavi yöntemini kullanan birçok hastanın şifa bulduğunu, rahatladığını yapılan araştırmalar da göstermektedir.

Alternatif tıp tedavisi alan hastaların aldıkları tedavilere olan bakış açılarını incelemek adına kartopu örnekleme yoluyla ulaşılan 50 katılımcının verdiği cevaplar içerik analizine tabi tutularak çıkarımlar yapılmıştır. Katılımcılar 14 metafor üretmiş, bu metaforlar 6 kategori altında incelenmiştir.

Ağrıları Azaltan, Enerji Veren, Psikolojik Olarak Rahatlatan, Kan Dolaşımını Hızlandıran, Hastalıkların Oluşumunu Önleyen, Bağışıklık Sistemini Destekleyen kategorisi altında; alfabetik sırasıyla, Ağrı Kesici, Anne Duası, Aspirin, Büyü, Dua, Doping, Estetik Doktoru, Gıda, Güneş, Lamba, Psikolog, Sihirli Değnek, Su ile Yeşil Çay metaforları üretilmiştir.

Ağrıları Azaltan kategorisi altında Ağrı Kesici ve Dua metaforları yer almaktadır. Bu metaforlarla alternatif tıp uygulamalarını alan hastaların ağrılarının azaldığı, tedavinin en kısa zamanda tesirini gösterdiği ifade edilmiştir.

Enerji Veren kategorisi altında Doping, Gıda ve Güneş metaforları üretilmiştir. Bu metaforlarla alternatif tıp tedavisinin vücuda enerji verdiği, anında etkisini gösterdiği vurgulanmıştır.

Psikolojik Olarak Rahatlatan kategorisi altında Estetik Doktoru, Lamba ve Psikolog yer almaktadır. Bu metaforlarla alternatif tıp tedavisi alan hastaların psikolojik açıdan rahatlığa kavuştuğu ve bunu yüzlerine yansıttıkları belirtilmiştir.

Kan Dolaşımını Hızlandıran kategorisi altında sadece Aspirin metaforu üretilmiştir. Bu metaforla alternatif tıp tedavisi görenlerin kan dolaşımının hızlandığı ifade edilmiştir.

Hastalıkların Oluşumunu Önleyen kategorisi altında Anne Duası, Büyü ve Sihirli Değnek metaforları yer almaktadır. Bu metaforlarla alternatif tıp tedavisinin hastalıkların oluşumuna mucizevi bir şekilde engel olduğu vurgulanmıştır.

Bağışıklık Sistemini Destekleyen kategorisi altında Su ve Yeşil Çay metaforları üretilmiştir. Bu metaforlarla alternatif tıp tedavisi alan hastaların bağışıklık sisteminin güçlendiği ifade edilmiştir.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde, alternatif tıp uygulamalarının hep olumlu yönleri üzerinde durulduğu görülmüştür. Hiçbir şekilde olumsuz bir yönünün ele alınmadığı, bu konuda herhangi bir metafor üretilmediği görülmüştür. Bu bile başlı başına bu tedavi yönteminin ne denli hastalar tarafından tercih edildiğini, beklentilerine cevap verdiğini göstermektedir.

Araştırma sonucuna bakıldığında, alternatif tıp tedavisinin ağrıları azaltan, enerji veren, psikolojik olarak hastaları rahatlatan, kan dolaşımını hızlandıran, hastalıkların oluşumunu önleyen, bağışıklık sistemini destekleyen bir tedavi yöntemi olarak kabul edildiği göze çarpmaktadır. Bu araştırma sonuçlarıyla birlikte birçok hastanın bu tedavi yöntemine daha sıcak bakacağı değerlendirilmektedir.

Daha fazla katılımcıyla yüz yüze görüşmeler sonucu özgün çalışmalar yapılarak literatüre katkıda bulunulabilir.

KAYNAKÇA

Aktaş, Betül (2017). “Hemşirelik Öğrencilerinin Bütüncül Tamamlayıcı Ve Alternatif Tıbbı Karşı Tutumları”, JAREN/Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi, 3 (2): 55-59.

Arslan, H.; Arslan, P.& Yıldız, K. (2019). “Öğretmen ve Öğrencilerin Kitap Kavramına Yönelik Metafor Algıları”, International Social Sciences Studies Journal, 5 (39): 3771-3782.

Aslan, Recep (2016). “Hekimlikte Alternatif Ve Tamamlayıcı Tıbbi Yaklaşımlar”, Kocatepe Veteriner Dergisi, 9 (4): 363-371.

Bak, G.; Bak, A. & İşildak, M. (2019). “15-18 Yaş Aralığındaki Çocukların Müzik Kavramı Üzerine Algılarının Metaforik Bir Analizi”, International Social Sciences Studies Journal, 5 (49): 6465-6474.

Bak, G. (2020). “Kişisel Satış Personelinin Mesleklerine İlişkin Metaforik Algılarının Bir Analizi”, International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies, 6 (14): 5-13.

Bak, G.; Kutlu, M. K.& Bak, A. (2020). “İşe Alım Uzmanlarının Kendi Mesleklerine İlişkin Metaforik Algılarının Bir Analizi”, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7 (4): 233-244.

Eşidir, O. V. & Bak, G. (2020). “Gazeteci Kavramına Metaforik Bir Bakış”, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 50: 104-114.

Göker, Kürşat; Yıldız, Hamza; Karabacak, Ercan& Doğan, Bilal (2015). “Türkiye’de Çalışan Dermatologların Tamamlayıcı Ve Alternatif Tıp Yöntemleri Hakkında Bilgi Ve Yaklaşımları”, Türkdem Dergisi, 49 (1): 31-36.

Karamahmet, B. (2017). “Metafor İle Markaları Yönetmek”, Atatürk İletişim Dergisi, 13: 125-148.

Oral, Belgin; Öztürk, Ahmet; Balcı, Elçin& Sevinç, Nergis (2016). “Aile Sağlığı Merkezine Başvuranların Geleneksel/Alternatif Tıpla İlgili Görüşleri Ve Kullanım Durumu”, TAF Preventive Medicine Bulletin, 15 (2): 75-82.

Saban, A. (2009). “Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Olduğu Metaforlar”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 7(2): 281-326.

Stempel III, Guido Hermann (2003). “İçerik Analizi”. (Derleyen/Çeviren: Murat S. Çebi), İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi, ss. 103-123, Alternatif Yayınları, Ankara.

Teskereci, G.; Sümen, A.; Çiçek, S.N.& Özerli, A.N. (2019). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak İngilizceye İlişkin Algıları: Bir Metafor Çalışması”. International Journal of Social Sciences and Education Research, 5 (3): 294-304.

Yapıcıoğlu, A. ve Korkmaz, N. (2019). “Öğretmen Adaylarının Fen ve Matematiğe Yönelik Algılarının Belirlenmesi: Metafor Çalışması”, Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 13 (29): 400-420.

Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri, 3. bs., Detay Yayıncılık, Ankara.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 10. bs., Seçkin Yayıncılık, Ankara.